

Příběh výra velkého

Vyprošťování výra z úzkého světlíku v Plzni na Borech

Záchrana výra velkého, uvízlého v koruně stromu

Prvé dějství tohoto příběhu se odehrálo na dálnici D5. Když mi ve čtvrtek ráno 9. 5. 2019 volali chlapi z údržby silnic Ředitelství silnic a dálnic – divize Ostrov u Stříbra, bylo mi hned jasné, že pro mě mají nějaký mimořádný případ: „Ráno jsme našli na osmdesátém km dálnice D5 u sjezdu na Plzeň Bory a Klatovy sraženého dospělého výra, je po něm, ale na noze má kroužek.“ Zjišťuji podrobnosti a možnosti předání: „Chlapi výra naložili a mají ho v autě, necháme vám ho na centrále u sjezdu Ostrov u Stříbra.“ Děkuji chlapům za duchapřítomnost, operativnost i spolupráci a okamžitě vyrazím na smluvené místo. Výr velký s ornitologickým kroužkem, sražený kousek od Plzně (městská část Bory), toho bych mohl znát. Už jsem případ jednoho takového na Borech v minulosti třikrát řešil. Mohl by to být on, můj starý dobrý známý, přítel, kamarád...?

Sotva přijíždím na centrálu ŘSD Ostrov u Stříbra, už z dálky vidím kadaver výra ležící na trávníku u chodníku vedle vrátnice. Chlapi slovo dodrželi a už jsou zase na trase, další informace mi předává paní vrátná. Kontroluji ornitologický kroužek a vida, je to on! Výr velký, samec A 16811 mnou kroužkovaný 7. 6. 2009 v Plzni na Borech.

Bohužel už neklape zobákem a nezastrašuje mě hlasitým syčením jako tenkrát, protože má rozraženou hlavu, zlomené levé křídlo a zapadlé oči. Muselo ho srazit větší auto. Po srážce pak zůstal

ležet na krajnici u dálnice, kde ho našli chlapi z údržby. Je ho škoda, teď v době hnízdění, kdy shání potravu pro samici a mláďata, to bude pro celou jeho rodinu fatální. Nejbližší nám známé hnízdo od místa nálezu uhynulého samce je vzdušnou čarou necelých 5 km. Bude nutné ještě dnes prověřit, zda na hnízdě nezůstala samice sama a má tam dost potravy. To jsem s kolegou neprodleně prověřil a bohužel to vypadá, že zabítý samec byl z jiné lokality, než jsme si původně mysleli.

A kdo že vlastně byl výr A 16811? Vzpomínám na ten den s datem 7. 6. 2009, kdy mi volali lidé bydlící a hledící do vnitrobloku Dvořákovy, Raisovy a Baarovy ulice. Hlásili, že mezi domy na obrovské třešni visí na nějakém lanku za nohu velká sova. Ihned jsem tenkrát vyrazil na místo. Na textilním opletu jakéhosi starého kabelu, nataženého mezi dvěma domy ve vnitrobloku, visel samec výra velkého. Původně se asi s uloveným městským holubem nějak usadil na zmíněném kabelu, ale jestli se drátem nešíkovně zachytil za oplet či do opletu nějakým záhadným způsobem narazil, se už nedozvíme. Každopádně se

tam houpal zachycený za jednu nohu a visel hlavou dolů jako netopýr. Vymotal jsem ho z opletu, nasadil mu ornitologický kroužek s označením A 16811 NÁRODNÍ MUZEUM PRAHA a odvezl ho za město do polí, kde jsem ho u lesíka vypustil. Zbytky uloveného holuba jsem zlikvidoval, do notesu si zapsal zajímavý poznatek o výrovi, který loví v městské zástavbě holuby, a myslel jsem si, že ho už nikdy neuvidím.

Osud tomu však chtěl jinak. Ani ne za dva roky (18. 3. 2011) telefonovala na linku naší záchranné stanice vyděšená starší paní s tím, že ze světlíku činžovního domu v Raisově ulici č. 16 na ni přes okénko od WC kouká obrovská sova s oranžovýmá očima. Na místo jsem jel téměř najisto s tím, že to bude starý kámoš ze sousedního vnitrobloku, kde jsme se potkali v červnu 2009. Má předtucha se potvrdila ihned, jakmile jsem výra, který propadl do úzkého světlíku patrně opět při lovu spících městských holubů, odchytil. Ornitologický kroužek na noze mi vše potvrdil, a tak jsem ho podruhé vypustil za městem do polí a lesíka, kde už to dobře znal.

No, a jelikož o náhody na tom našem světě není nouze, úplně to samé se stalo

ještě o dva měsíce později, 24. 5. 2011 hned v sousedním domě a světlíku v Raisově ulici č. 14. Opět výrovi při lovu holubů podklouzly nohy a on propadl jako do komína úzkým světlíkem až na jeho samotné dno. Sovy nedokáží vylétnout přímo vzhůru jako třeba helikoptéra či divoká kachna, a tak pokud je nikdo nenajde a nevytáhne ven, většinou

v takovéto pasti uhynou hlady. Měl štěstí, i tenkrát byl objeven včas. Znovu jsme ho vytáhli ze světlíku, vyprostili a vypustili na našem známém místě za městem.

O našem posledním setkání ve čtvrtce 9. 5. 2019 jste už četli výše. Téměř po deseti letech (bez jednoho měsíce) jsem se s výrem A 16811 potkal počtvrté a naposledy. Osud to tak nachystal, třikrát jsem ho vytáhl z bryndy, počtvrté jsem starému známému už pomoci nedokázal. Pravdou ale zůstává skutečnost, že hodně dravců, sov, ale třeba i čapů létá k silnicím, dálnicím a vlakovým koridorům pro potravu. Silniční příkopy znečištěné nejrůznějšími odpadky, potravinami obzvláště, lákají a živí hlavně potkany, hraboše, ježky a další drobné živočichy, za kterými se pak logicky do těchto míst stahují právě dravci, sovy a další ptáci. Rád bych proto na prahu léta apeloval na všechny řidiče a ostatní cestující po silnicích: Neznečišťujte prosím silniční příkopy a nevyhazujte zbytky jídla v těchto pro ptáky nebezpečných dopravních korydorech. Problému sražených ptáků tak lze předejít anebo jeho dopady minimálně omezit. Děkuji vám.

■ *Karel Makoň*

Zachráněný výr byl zbaven opletu

Sraženy výr u dálnice D5

**Ornitologický kroužek posloužil
k identifikaci výra**

Hlášení o provedení kroužkování

Osiřelým mlád'atům hrozí smrt

Vypouštění výra u lesíka za městem